

HET NUMMEREN EN MERKEN DER BLANKE WAPENS IN NEDERLANDS OOST-INDIË

G.R. Hof

HET VOORSCHRIFT VAN 1832¹

De wapens voor de onderofficieren en manschappen worden genummerd en voorzien van het jaartal van indienststelling. Het nummer: bij ieder korps beginnende bij 1; bij de artillerie en het regiment huzaren wordt de letter van de compagnie toegevoegd. Bij de sabels wordt het jaartal van indienststelling bovenaan op het plat van de kling aangebracht en het nummer op het gevest. De nummers worden gegraveerd of ingeslagen.

HET VOORSCHRIFT VAN 1846²

Zie afbeelding 1.

De wapens voor de infanterie krijgen alleen een wapennummer en een jaartal van indienststelling. De wapens voor de cavalerie, de artillerie en de sappeurs krijgen naast een wapennummer een compagnie's letter. Voor dat wapentype dat slechts bij één dienstvak wordt gedragen, wordt dat dienstvak niet aangegeven; daar waar het wapentype ook bij andere dienstvakken wordt gevoerd, wordt wel een dienstvak met een letter aangegeven. Bijvoorbeeld bij de sappeurssabel, een wapentype dat uitsluitend bij de sappeurs wordt gedragen, wordt niet de letter S van Sappeurs voor de compagnie's letter gezet. Maar bij de Cavaleriesabel NOI Lichte No.3, welke ook bij de artillerie werd gedragen, wordt bij gebruik door de cavalerie een K geplaatst voor de compagnie's letter. Op afbeelding 1 figuur 23:

KD

12

1840

op de greeprug: K = cavalerie

D = 4e compagnie

12 = wapennummer

1840 = jaartal van indienststelling

De toevoegingen voor de compagnie's letter zijn:

K = cavalerie

A = artillerie

S = sappeurs

HET VOORSCHRIFT VAN 1859³ (ZIE AFB.2)

De wapens worden voorzien van: - jaartal van indiensttreding
- het korpsmerk
- het wapennummer

Het korpsmerk

Bij de veldbataljons is dat een bataljonsnummer: 1 voor het eerste bataljon, 2 voor het tweede, enz. Bij de garnizoensbataljons en de garnizoenscompagnieën bestaat het korpsnummer uit een letter:

garnizoensbataljon te Batavia	A
1e mil.afd. Java	B
2e id.	C
3e id.	D
Sumatra's westkust en onderhorigheden	E
Lampongse districten	G
Palembang en Benkoelen	H
Banka en onderhorigheden	I
Westerafdeling van Borneo	L
Celebes en onderhorigheden	N
Molukse eilanden	O
garnizoenscompagnie Riouw	K
Zuid- en Oosterafdeling van Borneo	M
Timor en onderhorigheden	Q
bij het korps pupillen	P

Bij de artillerie, de cavalerie en de sappeurs wordt de compagnie's letter aangegeven: eerste compagnie A, tweede compagnie B enz. Als het betrokken vuur- of blanke wapen niet uitsluitend bij een enkel korps in gebruik is, wordt voor de compagnie's letter geplaatst: A voor artillerie, K voor cavalerie en S voor sappeurs. Op het leerwerk der schede wordt van het jaartal van indienststelling alleen de laatste twee cijfers ingeslagen. Wapens mogen alleen overgenummerd worden als dat zonder beschadigingen kan. Wapens voor de schutterijen en inlandse benden worden van de oorspronkelijke nummering ontdaan en worden voorzien van het merk ∞. Als een wapen een nieuw onderdeel (remontstuk) krijgt, krijgt dat het nummer van het oorspronkelijke te vervangen onderdeel.

HET VOORSCHRIFT VAN 1861⁴

De plaats van het doorlopende bataljons- en wapennummer voor de kap- en zaagmessen wordt bepaald op de bovenvoorkant van de stootplaat, ongeveer 2 Nederlandse duim verwijderd van de greeping.

HET VOORSCHRIFT VAN 1865⁵

De lijst met letters van de garnizoensbataljons en garnizoenscompagnieën wordt uitgebreid: voor het strafdetachement te Klatten R en voor de Militaire school te Meester Cornelis een T.

HET VOORSCHRIFT VAN 1868⁶

Wijziging in de korpsletters van de garnizoensbataljons, garnizoenscompagnieën, subsistentenkaders enz.:

garnizoensbataljon 2e mil.afd. op Java	C
Sumatra's westkust en onderhorigheden	E
Palembang	H
Banka en onderhorigheden	I
Riouw en onderhorigheden	K
Westerafd. van Borneo	L
Zuider- en Oosterafd. van Borneo	M
Celebes en onderhorigheden	N
Molukse eilanden	O
garnizoenscompagnie Bantam	B
Cheribon	U
Benkoelen	F
Lampungse districten	G
subsistentenkaders Batavia	A
Samarang	Q
Soerabaja	D
strafdetachement te Klatten	R
Militaire school te Meester Cornelis	T
Korps pupillen	P

HET VOORSCHRIFT VAN 1878⁷

Aanvulling op de letters van de garnizoensbataljons, garnizoenscompagnieën, subsistentenkaders enz.:

voor het garnizoensbataljon van Atjeh	X,BA,BB
voor het strafdetachement te Ngawie	W
voor het suppletiedepot te Meester Cornelis	V
voor het depotbataljon te Meester Cornelis	IJ
te Willem I	Z
te Soerabaja	BC
te Padang	BD

HET VOORSCHRIFT VAN 1879⁸

Zie ook afbeelding 3. Zoals op de afbeelding is te zien hebben de sabels inmiddels geen jaartal van indienststelling meer; het korpsmerk en het wapennummer blijven.

Het korpsnummer:

Voor de infanterie blijven de regelingen van 1868 en 1878 van kracht, zo ook bij de artillerie. Bij de mineurs en sappeurs wordt de korpsletter S geslagen, welke voor de gedetacheerde geniewerklieden wordt voorafgegaan door het merk van het korps waarbij zij in subsistentie zijn. Bij de cavalerie een escadronsletter: eerste escadron een A enz. Het zelfstandig detachement in Makassar de letter H en dat te Malossoro een J. De regeling dat aan de korpsletter

een K (cavalerie) vooraf gaat als de wapensoort ook bij een ander dienstvak wordt gevoerd blijft bestaan.

Korpsnummer van de inlandse eenheden:

de wapens worden gestempeld als korpsnummer met een Z, gevolgd door:

voor de barissan te Benkallen	A
te Pamakassan	B
te Sumanap	C
voor de pradjoerits der 3e mil.afd. op Java	D
voor het legioen van Mangkoe Negoro te Soerakarta	E
van Pakoe Alam te Djokjakarta	F
voor de pradjoerits in de 2e mil.afd. te Java	G
1e mil.afd. te Java	H

korpsnummer van de schutterijen:

Bestaat uit de letter s gevolgd door:

de schutterij te Batavia	A
Cheribon	B
Scmarang	C
Soerakarta	D
Djokjakarta	E
Soerabaja	F
Pasoeroean	G
Padang	H
Makassar	I
Menado	K
Ternate	L
Ambon	M
Banda	N
Saparoea	O
Hila	P
Boeroe	Q
Timor	R

HET VOORSCHRIFT VAN 1900⁹ (ZIE AFBEELDING 4)

Nog steeds een korpsmerk en een wapennummer.

Het korpsmerk:

Infanterie

Voor de veldbataljons: het nummer van het korps

Voor de depotbataljons: het 1e	IJ
het 2e	Z
het 3e	BC
het 4e	BD

Voor de garnizoensbataljons:

het 1e van Atjeh en onderhorigheden	N
het 2e van Atjeh en onderhorigheden	NN
van Sumatra's westkust	E
van Palembang	H
van Sumatra's oostkust	BE
van de Westerafd. van Borneo	L
van de Zuider- en Oostafd. van Borneo	M
van Celebes, Menado en Timor	N
van Ambon en Ternate	O

Voor de garnizoenscompagnieën:

van Bantam	B
der Lampongse districten	G
van Banka	I
van Riouw	K

van Lombok	C
Voor de subsistentenkaders:	
te Batavia	A
te Semarang	Q
te Soerabaja	D
te Padang	ES
te Kota Radja	BA
Voor het 1e reservebataljon	U
voor het 2e reservebataljon	BO
Voor de militaire school	T
Voor het korps pupillen	P
Voor het strafdetachement	W

marechaussee

Als het een wapen betreft dat uitsluitend bij de marechaussee wordt gedragen, dan krijgt het wapen uitsluitend de letter van de divisie (A t/m E). Wordt een wapen ook bij een ander dienstvak gedragen dan wordt voor de divisie-letter een M geplaatst (dus MA t/m ME).

cavalerie

De compagnieën worden met een letter aangegeven, A, B, C enz., waarbij de J niet wordt gebruikt. Voor de compagnie artillerie-werklieden: CW. Als het een wapentype betreft dat niet uitsluitend bij de artillerie wordt gevoerd, dan wordt de compagnie's letter voorafgegaan door een A.

genie en werklieden

Wordt aangegeven met de letter S voor werklieden met daarvoor het korpsmerk van het korps waarbij zij in subsistentie zijn. In geval dat dat het subsistentenkader te Batavia is, dan wordt boven de A een ■ geplaatst ter onderscheiding van het korpsmerk AS van de 18e compagnie artillerie.

strafinrichting, huizen van bewaring, provoosthuizen

De bewapening van het personeel daar krijgt uitsluitend een wapennummer.

Bij de stalen schedes van de kap- en zaagmesses wordt, als de schedes moeten worden overgenummerd, een mes-sing plaatje (dat eigenlijk alleen bedoeld is voor het merken van het lederwerk) opgesoldeerd.

De nummerplaatjes zelf worden nooit overgenummerd maar, bij de noodzaak tot overnummering, vervangen.

schutterij

Het korpsmerk wordt aangegeven met een ∞ gevolgd door:

schutterij te Batavia	A
Semarang	C
Soerakarta	D
Djakakarta	E
Soerabaja	F
Padang	H
Makassar	I
Menado	K
Ternate	L
Gorontalo	G
Ambon	M
Banda	N
Saparoea	O
Hila	P
Kajeli	Q

overige korpsen

Het korpsmerk wordt aangegeven met een Z gevolgd door:

de barissans te Bankalen	A
te Pamekasan	B

te Soemenap	C
het legioen van Mangkoe Negoro	E
de lijfwachten dragonders te Soerakarta	I
te Djokjakarta	K

politie

Elk detachement gewapende politiedienaren op Java en de korpsen gewapende politiedienaren buiten Java en elk gewest worden als een korps beschouwd. De wapens worden voorzien van een Z zonder verder korpsmerk. In 1931 komt er een aparte stempeling voor de politiebewapening¹⁰:

Opleidingsschool voor het personeel der politie	PA.
Veldpolitie Bantam	PB.
Batavia, Buitenzorg en West-Priangan	PC.
Midden-Priangan en Krawang	PD.
Cheribon, Indramajoe en Oost-Priangan	P.A.B.
Pekalongan en Tegal	P.A.C.
Noord- en Zuid Banjoemas	P.A.D.
Kedoe, Wonosobo en Bagelen	P.A.E.
Semarang, Rembang, Blora en Koedoes	P.A.F.
Soerakarta en Klaten	P.A.G.
Djokjakarta	P.A.H.
Madioen en Ponorogo	P.A.I.
Kediri en Blitar	P.A.K.
Pasoeroean, Malang en Probolinggo	P.A.L.
Bondowoso en Djember	P.A.M.
Soerabaja, Modjokerto, Grisse, Bodjonegoro,	
West- en Oost Madoera	P.A.N.
Bali en Lombok	P.E.
Zuider- en Oosterafd. van Borneo	P.L.
Billiton	P.N.
Bangka en onderhorigheden	P.R.
Palembang	PP.
Riouw en onderhorigheden	P.R.
Sumatra's oostkust	P.S.
Atjeh en onderhorigheden	P.T.
Tapanoeli	P.U.
Sumatra's westkust	P.V.
Benkoelen	P.W.
Lampongse districten	P.X.
Manado	P.I.
Celebes en onderhorigheden	P.K.
Stadspolitie van Batavia	P.A.O.
Bandoeng	P.A.P.
Semarang	P.A.Q.
Djokjakarta	P.A.R.
Soerakarta	P.A.S.
Soerabaja	P.A.T.
Malang	P.A.U.
Makassar	P.B.A.
Palembang	P.B.B.
Medan	P.B.C.
Padang	P.B.D.

HET VOORSCHRIFT VAN 1910¹¹(ZIE AFBEELDING 4)

De korpsmerken:

infanterie

-voor de veldbataljons het nummer van het korps

- voor de depotbataljons

het 1e	Y.
2e	Z.
3e	B.C.
4e	B.D.

-voor de garnizoensbataljons

het 1e van Atjeh en onderhorigheden X.

het 2e van Atjeh en onderhorigheden X.X.

het 3e van Atjeh en onderhorigheden E.X.

van Palembang en Djambi H.

van de Westerafd. van Borneo L.

van de Zuider- en Oosterafd. van Borneo M.

van Celebes en Menado N.

van Ambon en Ternate O.

van Timor en onderhorigheden I.

-voor de garnizoens-compagnieën

van Sumatra's Oostkust B.E.

van Benkoelen F.

der Lampongse districten G.

van Riouw K.

van Tapanoeli E.

van Soemedang B.

van Bangkinang E.O.

-voor de subsistenten-kaders

te Batavia A.

te Semarang Q.

te Soerabaja D.

te Padang E.S.

te Kota Radja B.A.

-voor de militaire school T.

-voor het korps pupillen P.

-voor het strafdetachement W.

-voor de kader-scholen K.K.

marechaussee

Gelijk aan het voorschrift van 1900

cavalerie

Voor de veld-escadrons de letters A-D.

Voor de depot-escadrons G.

Voor het lijfwachten escadron H.

Als het wapens betreft van een type dat niet uitsluitend bij de cavalerie wordt gevoerd, wordt het korpsmerk voorafgegaan door een K.

artillerie

-voor de veld- en bergbatterijen

1e veldbatterij 1e compagnie A.

2e 5e B.

3e 10e K.

4e 21e V.

1e bergbatterij 18e compagnie S.

2e 5e E.

3e	3e	C.
4e	4e	D.
-voor de vestingartillerie		
1e compagnie vesting-artillerie	7e compagnie	G.
2e	23e	X.
3e	9e	I
4e	13e	N.
6e	16e	Q.
7e	17e	R.
12e compagnie artillerie		M
19e		T.
20e		U.
22e		W.

Bij wapens welke niet alleen bij de artillerie worden ingevoerd wordt het korpsmerk voorafgegaan door een A. Op de wapening welke verstrekt wordt aan de batterijen voor de pionier-afdeling en ter bevestiging aan de voertuigen en affuiten, moet boven het korpsmerk een punt worden geplaatst om de wapens te kunnen onderscheiden van die welke aan de man worden verstrekt.

korps genietroepen en werklieden

Hier is de regeling gelijk aan die van 1900, met dat verschil dat bij de werklieden die in subsistentie zijn te Batavia boven de A twee punten worden geslagen ter onderscheiding van de merk A.S. der 18e Compagnie Artillerie.

bij de trein

Voor de compagnieën in volgorde de letters A-B. Bij die wapens welke niet uitsluitend bij de trein worden gedragen wordt het korpsmerk voorafgegaan door een T.

schutterijen

Gelijk aan de regeling van 1900 maar de G van Gorontola, de P van Hila en de Q van Kajeli zijn weggevallen.

de vrijwillige korpsen

Het korpsmerk bestaat uit een >gevolgd door:
 het vrijwilligerskorps Sumatra's Oostkust A.
 van de Oosthoek B.

overige korpsen

Gelijk aan de regeling van 1900 waarbij de I en de K van de lijfwachten dragonders zijn vervallen.

**militaire strafgevangenis
 provoosthuizen**

Geen korpsmerk.

HET VOORSCHRIFT VAN 1919¹² (ZIE AFBEELDING 5)

Behalve de aan officieren en onderluitenanten in bruikleen gegeven wapens worden de wapens voorzien van een korpsmerk en een wapennummer.

Het korpsmerk:

infanterie

Voor de veldbataljons het nummer van het korps
 Voor de depot-bataljons

het 1e	Y
2e	Z
3e	BC

Voor de garnizoensbataljons

het 1e van Atjeh en onderhorigheden	X
het 2e	XX
het 3e	EX
van Sumatra's Westkust	F

van Palembang en Djambi	H
van de Westerafdeling van Borneo	L
van de Zuider- en Oosterafdeling van Borneo	M
het 1e van Celebes en Menado	N
het 2e	NN
van Ambon en Ternate	O
van Timor en onderhorigheden	I
Voor de garnizoenscompagnieën	
van Riouw	K
van Tapanoeli	E
van Soemedang	B
Voor de subsistentenkaders	
te Batavia	A
te Soerabaja	D
te Bandoeng	ES
te Kota Radja	BA
Voor de militaire school	T
Voor de kaderscholen	KK
Voor de mitrailleurscompagnieën	
1e	GA
2e	GB
3e	GC
4e	GD
Voor de afdeling ordonnans wielrijders	OW
Voor de afdeling strijders wielrijders	SW

marechaussee

Voor de divisies	
1e	MA
2e	MB
3e	MC
4e	MD
5e	ME
divisie van West Java	MF
divisie van Oost Java	MG

cavalerie

1e escadron	KC
2e	KH
3e	KE
4e	KD
5e	KA
6e	KB
peloton ordonnansen	KF
depot escadron	KG

artillerie

Voor de bereden artillerie	
1e veldbatterij	AA
2e	AB
4e	AV
5e	AK
1e bergbatterij	AS
2e	AE
3e	AC

1e bergbatterij 7 c.M. L/28 V.S.	AF
sectie 7 c.M. L/28 k.t.l.	AD
depot	AL
Voor de mobiele vesting artillerie	
1e batterij 7,5 c.M. L/30 autotractie	AR
3e	AH
1e batterij 7,5 c.M. L/30 paardentractie	AO
3e	AI
1e batterij 12 c.M. Hw. autotractie	AX
1e batterij 12 c.M. Mr. paardentractie	AQ
Voor de kust- en stellingartillerie	
1e kustcompagnie	AW
2e	AU
3e	AG
militiecompagnie	AT
schoolcompagnie	AN
depot der vestingartillerie	AM

genietroepen en werklieden

Gelijk aan de regeling van 1910

de trein

Voor de compagnieën en het detachement TA, TB en TC

remontdepot

De letters RD

geneeskundige dienst

Voor het hospitaal te

Batavia	†A
Magelang	†B
Tjimahi	†C
Soerabaja	†D
Willem I	†E
Malang	†F
Buitenzorg	†G
Semarang	†H
Salatiga	†I
Soerakarta	†K
Djokjakarta	†L
Gombong	†M
Kota Radja	†N
Padang	†O
Fort de Kock	†P
Padang Pandjang	†Q
Makasser	†R
Bandjermasin	†S
Ambon	†T
Palembang	†U
Pontianak	†V
De overige hospitalen	†X
De ziekenzalen	†Z

schutterijen

Gelijk aan de regeling van 1900, alleen zijn Soerakarta, Djokjakarta, Banda, Hila en Kajeli weggevallen.

de vrijwilligerskorpsen

Het korpsmerk bestaat uit een > gevolgd door:

Vrijwilligerskorps Palembang	C
Bandoeng	E
Balik Papan	F
Poerwakarta	G
Tapanochi	H
Tarakan	I

overige korpsen

Gelijk aan de regeling van 1910

HET VOORSCHRIFT VAN 1926¹³ (ZIE AFBEELDING 5.)

De wijzigingen in vergelijking met de regeling van 1919:

infanterie

Marchausseecompagnieën			
van 1e reg.	MF	4e	MI
2e	MH	5e	MK
3e	MG	6e	ML
Mitrailleurscompagnieën			
1e	GA	4e	GB
2e	GD	5e	GF
3e	GE	6e	GC
Compagnie stellingmitrailleurs	B		
Compagnie wicrijders	SW		
2e garnizoensbataljon Sumatra's Westkust en Tapanoeli			FF
garnizoenscompagnie van Bali en Lombok			BL

cavalerie

1e escadron	KC	4e	KD
2e	KH	5e	KA
3e	KB	6e	KE

artillerie

Veldartillerie			
1e veldbatterij		AA	
2e		AB	
3e		AG	
Bergartillerie			
1e bergbatterij	AV	6e	AC
2e	AK	7e	AF
3e	AH	8e	AD
4e	AS	9e	AM
5e	AE		
Houwitserartillerie			
1e batterij	AO		
2e	OI		
Depot mobiele artillerie			
remontbatterij	AL		
schoolbatterij	AU		
Stellingartillerie	AN		

genie

automobielcompagnie	AZ
---------------------	----

luchtvaartafdeling

de letters

LV

HET VOORSCHRIFT VAN HET 10^E WIJZIGINGSBLAD¹⁴

Een deel der sabels marechaussee krijgt wel een korpsmerk, maar geen wapennummer meer.

De kapmessen niet behorend tot de bewapening bij de man en in gebruik bij de Europese compagnieën der veldinfanterie en bij de compagnieën van een depotbataljon waarbij Europese recruten worden opgeleid, krijgen het korpsmerk en daarachter (gescheiden door een streep) een compagniesmerk en midden onder die merken een per compagnie doorlopend nummer, beginnend met 1. Bijvoorbeeld:

11-3 19-1 Z-2

1 18 113

De kapmessen, niet behorend tot de wapening bij de man welke bij de mobiele artillerie in gebruik zijn (bestemd voor pionier oefeningen) krijgen een korpsmerk en daarachter per batterij een doorlopend nummer, beginnend met 1.

HET VOORSCHRIFT VAN HET 12^E WIJZIGINGSBLAD

Bij de wapenmagazijnen van de garnizoen infanterie op Java, de korpsen Barissan en van het Legion van Mangkoe Negoro worden kapmessen met schede en schoen opgelegd om (in vreedstijd) zo veel mogelijk gebruikt te worden voor pionier oefeningen, om de marechausseesabels te sparen. De kapmessen worden doorlopend genummerd vanaf no. 1, welk nummer voorafgegaan wordt door een afkorting van de standplaats van de verantwoordelijke officieren: aba=Amharawa; bdo=Bondowoso; bd=Bandoeng; bz=Buitenzorg; dk=Djokja; gb= Gombong; mg=Magelang; ml=Malang; mla=Madjalengka; mc=Meester Cornelis; pm=Pamekasen; pwk=Poerwokerto; sm=Semarang; sg=Serang; slo=Soerakarta; sba=Soerabja; tmi=Tjimahi; tjl=Tjilatjap; wl=Weltevreden. Dit voorschrift werd bij het 15e wijzingsblad ingetrokken.

HET VOORSCHRIFT VAN 1938¹⁵

De wapens van officieren, onderluitenanten en de recrutenwapens worden niet voorzien van een nummer en korpsmerk. Het korpsmerk bestaat uit een van de onderstaande merktekens voorafgegaan door "St." voor de kleine staf, een nummer voor de compagnie, de batterij of het escadron, of een letter voor het detachement of de post.

Voorbeelden:

-de staf van het Xde bataljon inf.: St.-inf. X

-de 2e compagnie van het XVde bataljon inf.:2-inf.XV

-de 2e batterij van de 1e afd.houwitzers: 2-A.I.Hw.

-de post Lho Nga van het IIde garnizoensbataljon van Atjeh en onderhorigheden: d-II Atj.

De korpsmerken:

	infanterie
Ie bataljon infanterie	Inf.I
t/m	t/m
XIXe bataljon infanterie	Inf.XIX
R.H. XXe bataljon infanterie	R.H. XXI
L.H. XXe " "	L.H. XXI
Ie, IIe, IIIe bataljon Marechaussee	Mar.I,II,III
Korps barisan te Bangkalan	Bar.I
Pemakasan	Bar.II
Soemenep	Bar.III
Korps prajoda	Praj.
Legioen Mangkoe Negoro	Legioen
Ie, IIe, IVe, VIe Afd. Mitrailleurs en inf.geschut	M.1,2,4,6
Ie Afdeling wielrijders	Wr.1
Ie, IIe, IIIe Inf.Dpotbataljon	1,2,3,Inf.Dep.
Ie t/m 5e Div.marechaussee Atjeh	Mar.Atj.
Garnizoensbataljon Palembang en Djambi	P. en Dj.
Ie, IIe Garnizoensbataljon Sumatra's Westkust	I,II Sum.W.
Ie, IIe, IIIe Garnizoensbataljon Atjeh en onderh.	I,II,III Atj.

Garnizoen Westerafd. van Borneo	W.B.
Garnizoensbataljon Zuid- en Oost afd. Borneo	Z.O.B.
Garnizoensbataljon van Celebes en Manado	C. en M.
Garnizoensbataljon van Timor en onderh.	Tim.
Garnizoensbataljon der Molukken	Mol.
Garnizoensbataljon van Riouw	Cie.R.
Subsistentenkader Weltevreden	Ssk.Wl.
Soerabaja	Ssk.Sb.
Bandoen	Ssk.Bd.
Kota Radja	Ssk.Kt.
Res. korps oud-militairen Batavia	Res.Btva.
Buitenzorg	Res.Btzg.
Bandoeng	Res.Bdg.
Tjimahi	Res.Tmi.
Poerworedjo	Res.Pwro.
Magelang	Res.Mgl.
Soerabaja	Res.Sb.
Malang	Res.Ml.
Ambon	Res.Amb.
Menado	Res.Men.

cavalerie

Staf 1e halfregiment cavalerie	St.I R.C.
1e,2e,5e,6e escadron cavalerie	Cav.1,2,5,6,
Pel.Lijfwacht cavalerie Djokjakarta	Lwcav.J.
Soerakarta	Lwcav.S
Depot der cavalerie	Cav.Dep.
Remontdepot	Rem.Dep.

artillerie

Staf 1e, 2e regiment artillerie	St.-1,2 R.A.
Ie Afd.houwitsers	A.I.Hw.
Ie Afd.bergartillerie	A.I Bg.
Ie Afd.veldartillerie	A.I Vd.
Iie Afd.bergartillerie	A.II Bg.
Depot mobiele artillerie	Dep.Art.
Bataljon kustartillerie-Staf	St.-ku.Sb.
-oefencompagnie	oef.-ku.Sb.
-schoolcompagnie	sch.-ku.Sb.
Iie Bataljon luchtdoelartillerie -Staf	St.-Ld.Sb.
-oefencompagnie	oef.-Ld.Sb.
-schoolcompagnie	sch.-Ld.Sb.
1e,2e,3e,4e Comp.kust- en luchtdoelartillerie	1,2,3,4,ku.Ld.
Treindetachment Malang	Tr.M1.
Soerakarta	Tr.S.

genie

Staf bataljon pioniers	St.-Pi.
1e,2e pioniers	Pi.1,2
Depotcompagnie pioniers	Dep.Pi.
Staf technisch bataljon	St.-T.B.
Radiocompagnie technisch bataljon	Ra.
Telefooncompagnie technisch bataljon	Tf.
Zoeklichtcompagnie technisch bataljon	Zl.
Depotcompagnie technisch bataljon	Dep.T.B.
Staf 1e bataljon genietroepen	St.-G.I.

Pionierscompagnie 1e bataljon genie
Verbindingscompagnie 1e bataljon genie
Verlichtingscompagnie 1e bataljon genie
Automobiendienst

Pi.-G.I.
Vb.-G.I.
Verl.-G.I.
Aut.d.

luchtvaartafdeling

Luchtvaartafdeling Andir
Detachement luchtvaartafdeling Kalidjati

L.A.And.
L.A. Kdj.

militair geneeskundige dienst

Hospitaal te Weltevreden
Tjimahi
Magelang
Malang
Padang
Kota Radja
Makasser
Ambon

Mgd.Wl.
Mgd.Tmi
Mgd.Mgl.
Mgd.Ml.
Mgd.Pd.
Mgd.Kr.
Mgd.Mak.
Mgd.Amb.

HET VOORSCHRIFT VAN HET 2E WIJZIGINGSBLAD¹⁶

Wijzigingen en aanvullingen op de 1938 regeling:

Staf 1e,2e,4e,6e Regiment infanterie
Afd. Wielrijders
1e,2e compagnie wielrijders
IVe garnizoensbataljon Atjeh
Subsistentencompagnie 1e depotbataljon
kaderschool Magelang

infanterie

St.1.,2.,4.,6.R.I.
Afd.Wr.
Wr.1,2
IV Atj.
Ssc.1 Inf.Dep.
K.sch.Mgl.

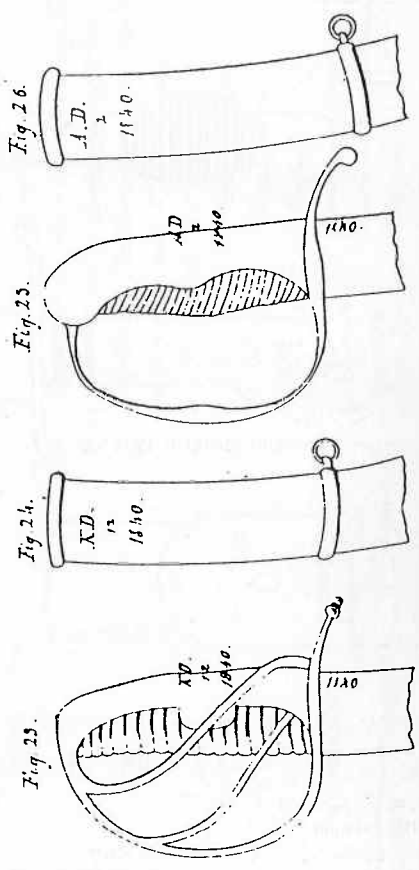
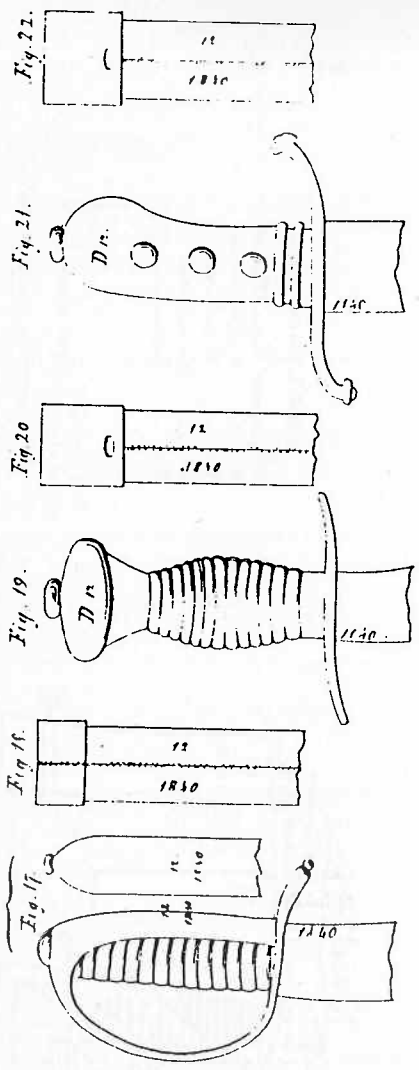
Depotcompagnie bataljon kustartillerie
Staf 1e bataljon luchtdoelartillerie
Compagnie 1e bataljon "
Compagnie IIe bataljon "
Staf IIIe bataljon "
Oefencompagnie IIIe bataljon luchtdoelartillerie
Depotcompagnie IIIe " "
Subsistentencompagnie IIIe bataljon "
1e compagnie kustartillerie

artillerie

Dep.Ku.Sb.
St.Ld.W1
Cie.Ld.W1
Cie.Ld.Sb.
St.Ld.Bd.
Oef.Ld.Bd.
Dep.Ld.Bd.
Ssc.Ld.
1 Ku

Tenslotte is voor het duiden van de merken op wapens uit Nederlands Oost-Indië van belang art.41. van het Reglement op de Artillerie Constructie Winkel¹⁷; voorwerpen uit deze werkplaats krijgen, naast een eventueel controleurstempel, het stempel

ACW
N
10 1851 KI

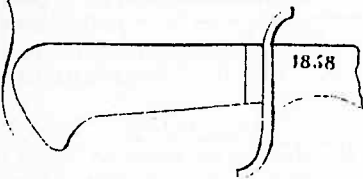

Legenda: Fig. 17 en 18 Infanteriesabel met schede
 Fig. 19 en 20 Artilleriesabel met schede
 Fig. 21 en 22 Sappeurssabel met schede
 Fig. 23 en 24 Onderofficierssabel Artillerie
 12: wapennummer
 1840: jaartal van indienststelling
 D: compagnie's letter (= 4e comp.)
 K: cavalerie
 A: artillerie

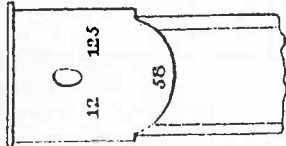
Afbeelding 1: het nummeren en merken volgens de regeling van 1846

Kap en zaag-
messer.

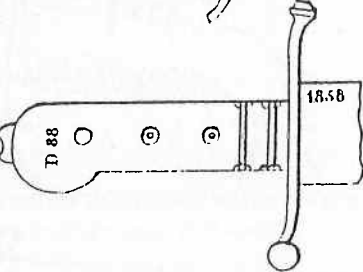
tot 5 Cap en Zaagmes-
sen (Sappeurs D.)

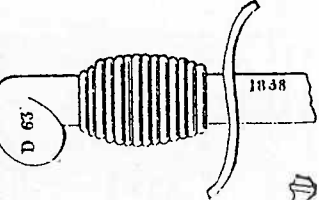
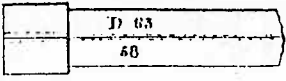
A.O. 18613-51

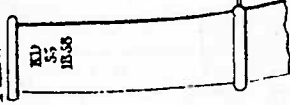
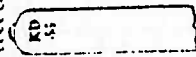
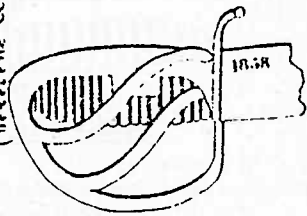
Sabels.
(Sappeurs)

Artillerie.
Scheden

Kavallerie
Sabels
(Artille-
rie Cavallerie A.D.)

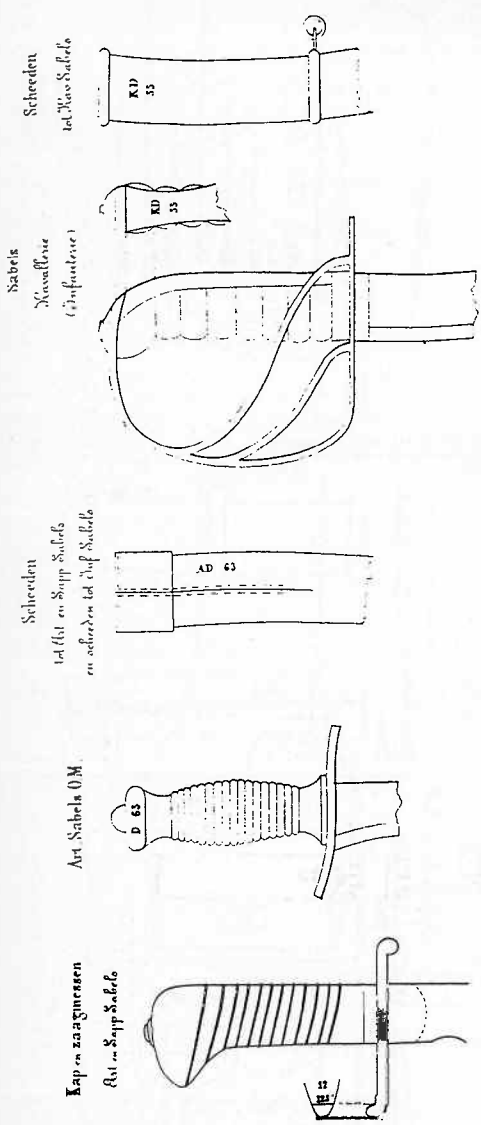

RENVUOL.

- 12. Artille-rie Bataljoen 181
- D " 4. Compagnie
- A " Artille-rie
- K " Cavallerie
- S " Sappeurs.

3-4-5-55 } Wapennummers
63-88-125 }
.58. 1858. Jaartal van in dienststelling.

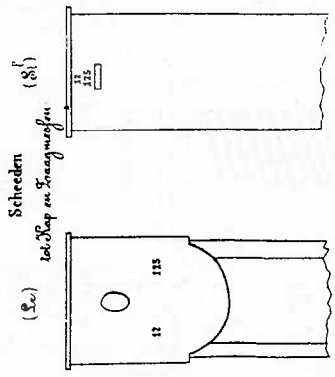
Afbeelding 2 het nummer en merken volgens de regeling van 1859-1870

RENVOOL.

De onderdeelen sllken voorzien van een nummer zijn uitsluitend bij de korpsen buiten het leger in gebruik. (Zie hieromtrent de §§ 43 en 45 van de afgeene order N° 11 van 1879)

12.	beteekent	Bat ^s Nummer
D	"	4 ^e Komp ^{te} of escadron
AD	"	4 ^e Komp ^{te} Artillerie
KD	"	4 ^e Escadron
S	"	Artillerie en Sappeurs
Z.E.	"	Legioen van Mangko Negro
3 4.55	"	Wapennummer
63.123	"	"
1876	"	Jaartal van inkomstenstelling

Afbeelding 3 Het nummeren en merken volgens de regelingen 1870-1900

